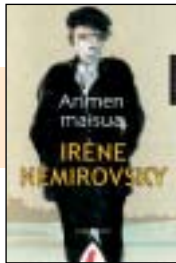

Liburuak

KRITIKA

Arimen maisua.
Irene Némirovsky.
Alberdania. 255 orrialde. 18 euro.

Helduen literatura
Gema Lasarte

Némirovsky iparraldeko haizea: hotz mina

EMAKUME HONEN biografia edonor harrapatzeko modukoa da. Jakin nuenean Kieven jaioetako idazle honek udak Hendaian egiten zituela, eta zaintzaileekin euskara ikasi zuela, arras erakargarri bihurtu zitzaidan. Literaturako eremuetatik urrundu eta soziolinguistikara gehiago hurbilduz, beti pentsatu dut horrelako pertsona klaseak direla benetan gure hizkuntza eta gure kulturarentzat amu. Némirovskytarrak herriko jauregi edo etxalde eder batean hartzen omen zuten ostatu Biarritzera, Donibane Lohizunera edo Hendaia eta etortzerakoan; artean nexka ostatu xume batera bidaltzen omen zuten zaintzaile batekin. Familia aberatsa izanik ere, judu erratuaren paradigma argia dugu Némirovskyren sendia. Iraultza Sobietarrak Frantziara erbesterazi zuen familia, eta Frantzian egin zen idazle Irene. 40 urte oraindik bete gabe zituela, berriz ere, erbesterako bideari heldu behar izan zion, oraingoan bueltarik gabekoa: Auschwitz-era eraman baitzuten. Bakardadea, judu erratuaren bizitza eta heriotza dira idazle honen aurkezpen agiriak.

Eider Rodriguezek *Dantzaldia* euskaratu zuenean, nire artean pentsatu nuen bi idazle hauen artean “Hendaiako hondartzaz gain, zerbait gehixeago egon beharko din bada”. Eider Rodriguezen idaztan-kerak iparraldeko haizearekin parekatu dut beti: gogorra, fina eta zorrotza. Hotz mina. Otu zitzaidan Eiderrek Némirovsky itzultzeko arrazoia asko izango zituela, aurki neguan gurean jotzen duen haize horretatik zer edo zer izango zuela Némirovskyren lumak.

Dantzaldia irakurtzen udako ilunabar bat eman nuen, ez gehiago, hasi eta bukatu egin bainuen. Motza bezain sakona, eta zorrotza bezain iradokitzailea. Nobela hartatik pertsonaien psikologietan modu sakonean sartzeko gaitasuna izan zen gehien erakarri ninduena. Gaiak aukeratzeko eta tratatzeko trebezia eta ironia apartak otu zitzaizkidan: ama-alaba arteko harreman gatazkatsua, maitasun-gorrotoa.

Arimen maisua irakurtzen arratsalde bat baino gehiago pasatu dut eta matakabras lagun izan dut. Eta oraingoan ere Némirovskyren idaztancerak erabat bere egin nau. Oraingoan ere pertsonaiak sortzeko, txirikordatzeko eta gaiekin trantzean jartzeko gaitasuna azpimarratu beharko nuke. Hain errealak eta krudelak egin zaizkit, gogoan-beharra daukadala atzetik segika zebilzkion pertsonaiak eta gaiak direla. Iban Zalduari duela gutxi irakurri edo ulertu nion, euskal literaturaren inguruan zerbait berririk esatekotan eta txalotzekotan, itzulpenen ugalketa dela, eta hori gurean idazkera edota irakurketa kaxkarrak ekiditeko bidea izan daitekeela. Eta ez dakit egia izango den, baina Némirovskyren indarra baldin badute, bat baino gehiago harrapatuta geratuko da literaturaren sareetan. ■

Euskal gatazkari buruzko antzezlan

Pako Aristik 2008an irabazi zuen BBK-k eta Euskaltzaindiak elkarlanean antolatzen duten Toribio Alzaga antzerki saria. Sari horri esker ikusi du argia *Josu Dukatiren proposamena* liburuak. Bi lagun dira obrako protagonistak: Josu Dukati ETako kidea da eta Antton Kaperotxi-

pi ertzaia. Biek iragan bera dute ordea, institutu berean ikasi zuten eta neska berarekin –Sara Zuzolagoitia– maite-mindu ziren. Sara Josurekin ibili zen, baina Anttonekin ezkondu. 25 urteren ondoren, Ertzaintzak Josu atxilotu du. Eta galdeketa topo egin dute aspaldiko lagunek. Aspaldiko etsaiek. ■

Josu Dukatiren proposamena.
Pako Aristi.
Euskaltzaindia.
5 euro.

Antzinako europarren hiztegia

Gaiak argitaletxeak dibulgazioari zuzendutako “Oinarrizko liburutegia” sailean argitaratu du *Antzinako Europaren hitz nagusiak* liburua. Josu Naberanek osatu du lana, eta funtsean, gaikako hiztegitxo da. Antzinako European bizi zirenen kultura azaltzen du, baita hainbat fenomeno bereizgarri ere: jainkosa neolitikoa, matriarkalismoa, megalitismoa, nekazari-tzaren sorrera... Horieta guztietan bidaia eginda, Zuberoako Maskaradei buruzko azalpenekin amaitzen da liburua. Ez da, noski, lan honetan azaltzen den euskal kulturaren adierazle bakarra: Ekaingo margoak edo lauburua, besteak beste, testuinguruan kokatzeko balio du. ■

Antzinako Europaren hitz nagusiak.
Josu Naberan.
Gaiak.
143 orrialde.
19 euro.